

BORGARTING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 28.04.2011 i Borgarting lagmannsrett,

Saksnr.: 11-041556SAK-BORG/04

Dommere:

Lagdommer

Lagdommer

Konstituert lagdommer

Svein Kristensen

Mette Jenssen

Ingeborg Kristin Sunde

Tiltalt

Inge Torstein Sørensen

Advokat Morten

Garman

Advokatfullmektig

Sanaa Ashraf

Påtalemyndighet

Økokrim

Hans Christian Koss

Konstituert

statsadvokat Henrik

Horn

Saken gjelder vitneplikt for journalist.

Inge Torstein Sørensen ble 23. juni 2010 satt under tiltale for overtredelse av verdipapirhandelloven av 19. juni 1997 nr. 79 § 14-3 første ledd, jf. fjerde ledd, jf. lovens § 2-8 første ledd, jf. annet ledd nr. 3, hvorefter ingen må foreta markedsmanipulasjon i tilknytning til finansielle instrumenter. Han skal angivelig har gitt advokat Rolf Johan Ringdal i advokatfirmaet BAHR i oppdrag å skrive et brev angående det børsnoterte selskapet Det Norske Oljeselskap ASA (DNO). Brevet, som var stilet til Norsk Tillitsmann, gir angivelig inntrykk av å være skrevet på vegne av et antall obligasjonseiere som var alvorlig bekymret for selskapets likviditet, økonomi og dets fremtid, til tross for at brevet reelt sett kun var skrevet på vegne av Sørensen- som hadde en betydelig shortposisjon i selskapet. Sørensen eide kun én obligasjon som han hadde ervervet samme dag som han ga advokat Ringdal i oppdrag å skrive brevet.

Hovedforhandling i tingretten ble holdt i perioden 7. til 18. februar 2010. Cecilie Langum Becker var innkalt som vitne i saken, men nektet i følge rettsboken å svare nærmere på spørsmål om eventuell kontakt med Sørensen, og eventuelle andre kilder knyttet til oppslaget i DN.no den 25. august 2007, da hun møtte i retten 14. februar 2011. Partene og vitnet fikk uttale seg angående vitneplikten.

Tingretten avsa 15. februar 2011 kjennelse med slik slutning:

Cecilie Langum Becker har plikt til å forklare seg om sin kontakt med Inge Sørensen i anledning brevet fra advokat Ringdal til Norsk Tillitsmann av 24. august 2007.

Vitnet anket kjennelsen, jf straffeprosessloven § 379 annet ledd. Aktor opplyste at han ikke begjærte straffesaken utsatt idet den etter påtalemyndighetens oppfatning var tilstrekkelig opplyst også uten vitnets forklaring. Den 3. mars 2011 ble det avsagt dom hvor Sørensen ble dømt i henhold til tiltalen til en straff av fengsel i 1 år og 6 måneder, hvorav 9 måneder betinget med en prøvetid på 2 år. Dommen ble 28. mars 2011 anket til Borgarting lagmannsrett.

Den ankende part, Cecilie Langum Becker, har i prosesskriv av 18. februar og 10. mars 2011 nærmere begrunnet anken og har i den forbindelse i hovedsak anført:

Det var i strid med straffeprosessloven § 125 og EMK artikkel 10 å pålegge Becker forklaringsplikt. Det forhold at hovedforhandlingen er over, kan ikke medføre at Becker mister sin rettslige interesse i å få overprøvet spørsmålet. Det vises til Rt. 2006 side 460.

Det er uriktig at straffeprosessloven § 125 ikke kommer til anvendelse. Bestemmelsen har et vidt anvendelsesområdet, jf. Rt. 2010 side 1381. Det avgjørende hensynet bak kildebeskyttelsen er at fremtidige kilder med sikkerhet skal vite at deres identitet ikke vil

bli avslørt eller bekreftet. Tingretten synes å ha misforstått kildevernets bakgrunn og begrunnelse, og i stedet ansett dette som begrunnet i hensynet til vern om opplysningene som sådan, eller hensynet til kilden.

I det foreliggende tilfellet var kilden ikke kjent på annen måte enn at retten hadde vurdert det slik at etterforskningen indikerte en større eller mindre grad av sannsynlighet. Straffeprosessloven § 125 innebærer ikke at en journalist kan pålegges å bekrefte eller avkrefte en kilde, selv om retten skulle legge til grunn at det for eksempel er 95% sannsynlighet at vedkommende er kilde.

Spørsmålet i saken er således hva det innebærer at kilden er å regne som "kjent", og hva som er begrunnelsen for de sontringene som kan oppstilles etter rettspraksis. Det er ikke slik i denne saken at kildens identitet er en uomtvistelig kjennsgjøring. I vår sak er det etter etterforskning og bevisførsel bare sannsynliggjort, eventuelt med svært stor grad av sannsynlighet, at Sørensen er en kilde.

Forklaringer omkring en mulig kilde kan bidra til å avsløre andre kilder. I denne saken er det ut fra saksforholdet tale om et svært lite antall mulige kilder. Både tingretten og ØKOKRIM legger til grunn at det her kan være flere kilder.

Det er på det rene at kildevernet ikke opphører om det gis samtykke fra mulige kilder – kilder som gjennom sitt samtykke nødvendigvis vi tilkjenner sin identitet om samtykket gis til andre enn journalisten. Bakgrunnen for dette er særlig utpenslet i "Edderkoppsaken" Rt. 1992 side 39, og må anses som gjeldende rett. Det vises også til *Tvisteloven kommentarutgave* side 1131 med videre henvisninger.

Rt. 1995 side 1166 og Rt. 2003 side 28 gjaldt krav om utlevering av lyd- og bildeopptak fra samtaler mellom personer hvis identitet var kjent. Kravet om utlevering omfattet således bare innholdet i det som var sagt, og ikke hvem som uttalte noe.

I forhold til lovens kriterium – identifisering av en kilde – vil det bare være relevant om kilden er kjent i en mer begrenset forstand enn det tingretten legger til grunn, nemlig hvor enten kilden alt er oppgitt i den redaksjonelle omtalen, slik at spørsmålet reduseres til hva vedkommende har sagt, eller hvor det med nødvendighet – ut fra sakens temaer – kan legges til grunn at ingen identitet avsløres eller bekreftes, og heller ikke andres uttalelser avsløres. Også de øvrige rettsavgjørelsene som ØKOKRIM har vist til gjelder tilsvarende spørsmål, som munner ut i vurderinger av om kilders identitet berøres eller ei. Dette er noe ganske annet enn det som ligger i tingrettens resonnement, hvor tingretten anser kilden som kjent ut fra en bevisvurdering, og hvor det heller ikke vites noe om andre kilder.

Tingrettens rettsanvendelse innebærer en direkte oppfordring til å etterforske medienes kilder. Dersom påtalemyndigheten med tilstrekkelig grad av sannsynlighet kunne påvise en

kilde, ville vedkommende kunne anses som kjent og beskyttelsen etter § 125 bortfalle. Slik etterforskning står i et tvilsomt forhold til EMK art 10 og Grunnloven § 100 og er ikke ønskelig.

Også innholdet i kommunikasjon med kilder er i betydelig grad vernet, og da gjennom kilder med forankring EMK art. 10, jf særlig EMD's avgjørelse Sanoma Utgivers BV.

Heller ikke straffeprosessloven § 125 tredje ledd gir i denne saken hjemmel for å pålegge forklaringsplikt. Det vises til Rt. 2010 side 1381 og Rt. 1993 side 982.

Det vises for øvrig til EMD's dommer Goodwin (dom 27. mars 1996), Tillack (dom 27. mars 2007), Voskuil (dom 22. november 2007), Financial times (dom 15. mars 2010 og Sanoma Utgivers BV (dom 14. september 2010).

Når det gjelder saksomkostninger, vises til Rt. 2009 side 973 som gir anvisning på analogisk anvendelse av tvistelovens regler om saksomkostninger.

Den ankende part har nedlag slik påstand:

1. Cecilie Langum Becker kan ikke pålegges å forklare seg om sin mulige kontakt med Inge Sørensen i anledning brevet fra advokat Ringdal til Norsk Tillitsmann av 24. august 2007.
2. Det var i strid med EMK Art 10, jf strpl. § 125, å pålegge Cecilie Langum Becker vitneplikt.
3. Cecilie Langum Becker tilkjennes sakens omkostninger.

Ankemosparten, ØKOKRIM, har i anketilsvar av 3. mars 2011 og prosesskriv av 30. mars 2011 i det vesentlige gjort gjeldende:

Det bestrides ikke at Langum Becker har rettslig interesse i å få anken prøvd. Om retten kommer til at det ikke foreligger rettslig interesse, bestrides at det er påtalemyndighetens begjæring om journalistens forklaring som skal avvises.

Tingretten har forstått straffeprosessloven § 125 riktig når den legger til grunn at bestemmelsen bare verner identiteten til kilden. Journalisten kan ikke nekte å forklare seg om sin kontakt med allerede kjent kilde. Det vises til Rt. 1995 side 1166, Rt. 2003 side 28 og Borgarting lagmannsretts kjennelse av 28. februar 2006. Kjæremål over sistnevnte kjennelse ble forkastet av Høyesteretts kjæremålsutvalg, jf. avgjørelse HR-2006-407-U. Det vises også til NOU 2009-14, *Skjult informasjon – åpen kontroll*, kapittel 28.2 side 332 og til Andenæs, *Norsk Straffeprosess*, (4. utg., 2009) side 211 og Schei mfl., *Tvisteloven Kommentarutgav*, side 1129 samt Skoghøy, *Tvisteløsning*, side 700.

Det finnes ikke rettskildemessig dekning for å hevde at det gjelder særegne beviskrav for å legge til grunn at kilden er kjent, og det er heller ikke særskilte krav om bevistype.

Når § 125 ikke får anvendelse, har journalisten vanlig vitneplikt i medhold av straffeprosessloven § 108.

Det er ikke riktig, som den ankende part anfører, at Langum Becker kan avsløre andre kilder hvis hun pålegges å forklare seg. Tingretten holder det for sikkert at tiltalte er kilden for brevet som Langum Becker mottok.

Straffeprosessloven § 125 fritar ikke journalisten for å navngi kilden i alle tilfelle unntatt når journalisten selv har identifisert kilden i det publiserte materialet. Noe slikt kan ikke utledes av Rt. 1995 side 1166 og Rt. 2003 side 28. I begge disse avgjørelsene ble presseorganene pålagt å utlevere materiale - lydbånd og filmopptak - med kildene. Utlevering av slikt materiale vil med nødvendighet være egnet til å avsløre og/eller bekrefte kildenes identitet. Utleveringsplikten og forklaringsplikten er sammenfallende.

I avgjørelsen i Rt. 2010 side 1381 var medieorganets kilde ukjent og saken er derfor ikke parallell med den foreliggende.

Også i Rt. 1992 side 39 (Edderkoppsaken) var kildesituasjonen uavklart. Avgjørelsen gir ingen veiledning for den foreliggende saken. Det var helt uvisst om de personer som hadde samtykket var kilder og hvilke opplysninger de eventuelt var kilde til. Det er for øvrig påtalemyndighetens vurdering at samtykke ikke er av betydning for hvorvidt straffeprosessloven § 125 får anvendelse, se Rt. 2003 side 25, avsnitt 15.

Hvis straffeprosessloven § 125 får anvendelse, anføres subsidiært at Langum Becker likevel har plikt til å forklare seg om hvilke opplysninger kilden ga, jf. Rt. 1995 side 147, Rt. 1997 side 1734 og Rt. 1999 side 532. Det vises videre til Schei mfl., *Tvisteloven Kommentarutgave*, side 1129. Plikten er imidlertid begrenset hvis opplysningene er egnet til å trekke slutninger om kildens identitet.

ØKOKRIM har nedlagt slik påstand:

Anken forkastes.

Lagmannsretten bemerker:

Partene er enige om at journalist Cecilie Langum Becker har rettslig interesse i å få ankesaken realitetsbehandlet selv om tingretten allerede har avsagt dom i straffesaken mot Inge Torstein Sørensen, og lagmannsretten legger det samme til grunn. Dette synes klart,

særlig etter at Sørensen har anket straffesaken inn for lagmannsretten. Anken blir med andre ord ikke avvist på formelt grunnlag.

Etter straffeprosessloven § 125 første ledd, jf. annet ledd, kan en journalist nekte å svare på spørsmål om hvem som er kilde for opplysninger i trykt skrift forutsatt at det gjelder opplysninger journalisten har mottatt gjennom sitt arbeide for vedkommende forlag, redaksjon, pressebyrå eller trykkeri.

I Rt. 1995 side 1166 behandlet Høyesterett en sak hvor tvisten gjaldt fremleggelsesplikten etter straffeprosessloven § 210. Det fremgår imidlertid av avgjørelsen at "fremleggelsesplikten etter bestemmelsen går like langt som vitneplikten, også slik at den er begrenset tilsvarende ved straffeprosessloven § 125". Når det gjaldt spørsmålet om § 125 avskar fremleggelsesplikten, sluttet Høyesterett seg til lagmannsretten som hadde uttalt:

Strprl. § 125 fritar for vitneplikt om hvem som er presseorganets kilde. I dette ligger ikke bare fritak for å oppgi vedkommendes navn, men også å gi opplysninger som identifiserer vedkommende. ... I nærværende sak er det ikke tale om kildevern idet den eneste kilde er kjent og selv ønsker fremleggelse.

Rt. 2003 side 28 gjaldt også fremleggelsesplikten etter straffeprosessloven § 210. Høyesterett inntok det samme standpunktet som referert ovenfor, idet retten uttalte:

Utvalget er ikke enig i at bestemmelsens anvendelse er begrenset til medieforetak med jevnlig utgivelse, jf. Rt-1992-39. Derimot er det åpenbart at § 125, som gjelder medias beskyttelse av sine kilder, ikke har noen anvendelse i saken. Det fremgår av forhørsrettens kjennelse at høyskolestudentene filmet siktede i straffesaken etter avtale med ham. Siktede hadde selv gitt opplysninger om dette til politiet. Det foreligger derfor ingen ukjent kilde å beskytte.

I den foreliggende saken er partene uenige om hvilke vilkår som kan oppstilles for at kilden skal anses kjent. Den ankende part hevder at en kilde bare kan anses kjent hvis kilden er oppgitt i den redaksjonelle omtalen, eller hvor det med nødvendighet, ut fra sakens temaer, kan legges til grunn at ingen identitet avsløres eller bekreftes, og heller ikke andres uttalelse avsløres. Lagmannsretten kan imidlertid ikke se at det er grunnlag for å oppstille disse begrensningene. Hva som skal anses kjent, må bero på en vanlig bevisvurdering. I ovennevnte avgjørelse i Rt. 2001 side 28 ble det blant annet lagt vekt på at siktede selv hadde gitt opplysninger til politiet om at studentene hadde filmet ham.

Spørsmålet blir etter dette om det kunne anses kjent at Inge Torstein Sørensen var Langum Beckers kilde da hun skrev oppslaget i DN.no den 25. august 2007. Artikkelen omhandlet, som allerede nevnt, et brev datert 24. august 2007 til Norsk Tillitsmann. Tingretten skrev i sin kjennelse at det ikke var omtvistet i straffesaken at Sørensen fakset brevet over til Langum Becker, og at dette også hadde støtte i sakens opplysninger for øvrig.

Lagmannsretten forstår kjennelsen slik at Sørensen selv hadde forklart at han var kilden, det vil si at det var han som hadde fakset brevet til journalisten. Når det gjelder de øvrige opplysninger i saken, er det i ØKOKRIMs anketilsvar uimotsagt anført at advokat Ringdal hadde forklart at han kun forholdt seg til Sørensen i anledning oppdraget. Sørensen selv bekreftet det samme. Videre hadde Sørensen forklart at det var han som fakset brevet til, og samtalte med, Cecilie Langum Becker om dette den 24. august 2007. Langum Becker hadde opplyst at hun mottok brevet per faks kl. 17.35 denne fredagen, mens advokat Ringdal opplyste at han fakset brevet til Sørensen mellom kl. 17.00 og kl. 18.00 samme dag. ØKOKRIM anførte videre at man gjennom etterforskningen for øvrig heller ikke hadde funnet noen indikasjon på at andre enn Ringdal og Sørensen hadde hatt tilgang til brevet før Sørensen fakset det til Langum Becker.

Lagmannsretten legger opplysningene i anketilsvaret til grunn og er på basis av disse, i likhet med tingretten, kommet til at Langum Beckers kilde var Sørensen, og at dette måtte anses kjent. Langum Becker kunne derfor ikke nekte å forklare seg om sin kontakt med Sørensen i anledning brevet fra advokat Ringdal til Norsk Tillitsmann.

Lagmannsretten bemerker at EMK artikkel 10 ikke kan føre til noe annet resultat. Det vises blant annet til NOU-2009-15, *Skjult informasjon – åpen kontroll*, hvor det på side 334 fremgår at artikkel 10, på samme måte som norsk rett, bare omfatter kildens identitet. Det vises også til Rt. 1996 side 1375, hvor Høyesterett kom til at saken ikke kunne anses å gjelde pressens kildevern, og EMK artikkel 10 kunne ikke lede til et annet resultat. Menneskerettighetsdomstolens avgjørelse *Sanoma Uitgevers B.V v. The Netherlands* (Application no. 38224/03) gjaldt en sak hvor det ikke var krav om å gi opplysninger som var ment å identifisere kildene, men bare legge frem fotografier som kunne lede til at kildene ble identifisert. Lagmannsretten kan ikke se at Domstolen ved denne avgjørelsen har utvidet kildevernet mer enn det som kan utledes ved en tolking av straffeprosessloven § 125. Saken er uansett ikke parallell med den foreliggende.

Lagmannsretten legger for øvrig som tingretten til grunn at det er uten betydning for vitneplikten at Sørensen hadde samtykket i at Langum Becker gav forklaring eller ikke.

ØKOKRIM har ikke fremsatt krav om saksomkostninger.

Anken blir etter dette forkastet.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

Anken forkastes.

Svein Kristensen

Mette Jenssen

Ingeborg Kristin Sunde

Bekreftes
for forstlagmannen:

